

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrudi dom — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 17.

Sreda, 1. marca 1933.

Leto VIII.

Grandiozna bitka v Nemčiji.

Vsi pravi prijatelji socializma in demokracije gledajo te dni s skrbjo na Nemčijo, kjer divja z neprimerno ljutostjo bitka, ki naj odloči: Ali socialna demokracija, ali fašizem. Zlasti jih skrbe absolutistični akti Hitlerjeve vlade, ki pleni po vrsti vse opozicijske časopise, zlasti socialistično in komunistično, ki ne pripuščajo nikakršne zborovalne svobode in ki tolerira, da pobijajo Hitlerjeve bande delavske voditelje. Centralni organ nemške socialne demokracije »Vorwärts« je bil ustanovljen za dobo od 3. do 6. februarja zato, ker je priobčil volilni manifest svoje stranke, pozneje pa je bil zaplenjen ponovno od 13. do 22. februarja; komunistično glasilo je bilo ustavljeno že nekolikokrat. Provincialni listi, ki jih ima nemška socialistična stranka preko petsto, so venomer zaplenjeni. Zaplenjen je bil tudi volilni letak berlinske socialistične organizacije, v katerem odgovarja organizacija na Hitlerjevo štiriletko in pravi, da ne mara še štiri leta mizerije.

Za predpreteklo nedeljo je sklicala stranka nešteto volilnih shodov po vsej Nemčiji, ki so pa bili vsi po večini ali prepovedani od vlade, ali so jih pa skušale fašistične bande motiti, tako da se je na vseh razvil krvav pretep in je bilo na obeh straneh mnogo ranjenih in mrtvih. Reichsbanner (socialistična obrambna organizacija) je baš te dni objavil statistiko, iz katere se razvidi, da ima organizacija že dosedaj 62 mrtvih in več sto težko ranjenih. Vlado teror se ni ustavljal niti pri akademiji znanosti in umetnosti in je povzročil, da so morali iz njene izstopiti trije umetniki svetovnega imena: Henrik Mann, imejitelj Noblove nagrade, Käthe Kollwitz, znana slikarica in umetnik arhitekt Wagner, in to samo zato, ker se priznavajo k socializmu in so podpisali znani manifest, ki poziva k združitvi socialistične in komunistične stranke.

Po vseh dejstvih bi človek, ki ne pozna duše nemškega naroda, mislil, da bo pač nemška opozicija zdrobljena v prah in pepel. Toda znaki kažejo, da ves teror in persekucije ne le, da niso oplašile nemškega ljudstva, temveč nasprotno, da so ga nagnile k skrajnemu odporu. In kdor pozna trdovratnost nemškega značaja, bo vedel, kaj se to pravi. V ilustracijo naj navedem le nekaj epizod, ki kažejo, da se nemško delavstvo zaveda svoje kolosalne organizacijske sile, in da tudi voditelji kljub nevarnosti za lastno življenje, vztrajajo v prvih bojnih vrstah: Tako piše »Vorwärts« od 14. t. m.:

Strankin manifest nam je državna vlada konfiscirala radi veleizdaje, in sodišče bo šele te dni odločilo o njegovi konfiskaciji.

Letak berlinske krajevine organizacije naše stranke z naslovom: »Še štiri leta stradanja zahtevamo od nas« je bil tudi zaplenjen.

Kajneda, kako slabi državljani smo mi socialni demokrati in kako skrbnega policijskega predsednika imamo.

Ali naš odgovor sledi 5. marca. Ta odgovor bo temeljit in dolgotrajen, tako da ga bo tudi policijski predsednik temeljito čutil.

Na kongresu znanstvenikov in umetnikov, ki se je vršil pod geslom: »Svoboda besede« so tudi ti, ki predstavljajo cvet nemškega naroda, spregovorili odločno besedo. Ker pa se je eden izmed predavateljev, Wolfgang Heine, prekruto šalil iz vjeliemove dobe in ironiziral fašistični znak — sekirasti križ — o katerem je trdil, da — se kirasti križ — o katerem je trdil, da — so ga pred več stoletji našli v nekem židovskem grobu, je policijski komisar razpustil zborovanje. In zborovalci so se razšli s pesmijo Internacionale.

Prosto nedeljo je priredila obrambna organizacija Reichsbanner v berlinskem Lustgartnu shod, katerega se je udeležilo nad 10.000 uniformiranih članov te organizacije in »Berliner Tagblatt«, glasilo nemškega levičarskega meščanstva, ugotavlja, da je bilo na shodu navzočih preko sto tisoč ljudi, med njimi izredno veliko republikanskega meščanstva. Na tem shodu je govoril vodja Reichsbannerja Karl Höllermann naslednje: »Svobodo pozivamo proti Viljemovi cesti (kjer je ministrsko predsedstvo). Naj se tam zavedajo, da nemški človek ne živi samo od kruha. Svobodo Nemčije smo v vojni branili in svobodo nemškega ljudstva branimo tudi sedaj proti vsem in komurkoli. Vsem nasprotnikom ključemo: Ljubša nam je smrt, kakor suženjsko življenje. Vladi pridejo in odhajajo. Vlada ni država. Za Hitlerjem pride-mo mi! Nove Nemčije ne bo ustvaril smrad fašističnih bakljad, temveč jo bodo stvorili delavci v zvezi s svobodoljubnimi meščani in kmeti.«

Iz teh poročil vidimo, da se je nemška socialna demokracija dvignila kakor orjaški medved na zadnji dve nogi in se

Socialna demokracija v Avstriji brani svetovni mir.

Nova senzacija v hirtenberški aferi.

Že se je zdelo, da bo afera s hirtenberškim orožjem brez pomembnejših posledic likvidirana, ko so se pojavili zopet novi momenti. In zopet so bili avstrijski socialni demokrati, ki so zadevo spravili pred svet. Bilo je takole: avstrijske zvezne železnice se ne nahajajo v preveč rožnatem finančnem stanju. Te dni se je napovedalo železničarjem, da bodo dobivali svojo plačo v treh mesečnih obrokih, in poleg tega bi jih uprava rada prikradjala za razne druge ugodnosti. Železničarske strokovne organizacije se odločno upirajo in so zagrozile z 2 urno protestno stavko. Minuli četrtek je pozval generalni ravnatelj avstrijskih železnic Seefehlner (kršćansko-socialni naslednik heimweh-rovca Straffele in istočasno prijatelj kneza Starhemberga) k sebi predsednika železničarskega sindikata in državnozborniškega poslanca s. Königa in mu je v vsej resnosti stavil zaupni predlog, naj bi organizacije železničarjev pristale na to, da bi se italijansko orožje v Hirtenbergu, namenjeno za Madžarsko, ki pa se mora po energičnem nastopu Male antante, Francije in Anglije zopet vrniti Italiji, vseeno iztihatopilo na Madžarsko. Ker se to ne more zgoditi brez vednosti

železničarjev, rabi za to njihov pristavek. Plombirani vagoni z orožjem, deklarirani za Italijo, naj bi se zapeljali do Wiener-Neustadta, tam pa bi se »pomotoma« postavili na »napačni« tir, kjer bi se ponoči odpeljali na Madžarsko, enake garniture praznih, na orožje deklariranih vagonov, pa bi se odpeljale v Italijo. Na ta način, je rekel generalni ravnatelj, bi si avstrijske železnice ohranile velik zaslužek, ki ga imajo od prevažanja orožja, tudi za bodoče. Kot protiuslugo za sodelovanje železničarjev pri tem »kšeftu«, je obljubil ravnatelj 150.000 šilingov kot podporo železničarskim strokovnim organizacijam. König si je izprosil čas za premislek, medtem pa je hitel v posvetovalnico socialistične parlamentarne frakcije, kjer je zadevo javil navzočim: dr. Seitzu, Bauerju, Deutschu, Danebergu in ostalim, ki so takoj obvestili kancelerja Dollfussa. V vladi vlada radi tega veliko zaprepasčen je bil na mestu suspendiran, na njegovo mesto je bil imenovan dr. Schöpfer. Od bivšega protežiranca Seefehlnerja se sedaj vsi režimski krogi odklikajo, ker je tako neprevidno razkril njihove karte. Ko bi le povsod bili železničarji tako zavedni.

Ženevska razsodba v kitajsko-japonskem sporu.

Kdo jo bo izvršil?

Plenarna seja Društva narodov je v petek, dne 24. februarja t. l., na podlagi poročila devetnajstorice obsojila Japonsko. Proti obsojbi je glasovalo samo zastopstvo Japonske, Siam pa se je vzdržal glasanja. Obsodba se tiče mandžurskega vprašanja.

Predsednik je opozoril, da se v bodočih treh mesecih ne sme pričeti vojna. Nasilstvo ne more doseči sporazuma. Društvo narodov se bo dalje trudilo, da v teh zmedah izvrši svojo misijo.

Japonski delegat je na to izjavil, da glede kitajsko-japonskega spora

ne more več sodelovati z Društvom narodov, nakar je delegacija zapustila sejo.

V popoldanski seji je apeliral kitajski zastopnik na Društvo narodov, da takoj postopa, ker se že več dni vrši grozovita bitka za provinco Jehol. Izvoli naj se poseben odbor, ki naj pozove k sodelovanju Rusije, Zedinjene države in druge države, ki so na sporu interesirane.

Konferenca jugoslovanskih katoliških škofov se vrši te dni v Zagrebu. Snovi za razpravljanje jim menda ne bo manjkalo.

Sicer pa, če pogledamo uspehe partidentskega Hitlerjevega vladanja, že lahko vsak vidi, koliko težje je vladati, kakor jezikati. V notranji politiki je Hitlerju že dosedaj uspelo izzvati val ogorčenja proti sebi. Na eni strani je delavstvo in uradništvo do skrajnosti razkačeno radi terorja. Hitlerjevi pristaši pa so razočarani, ker se je njihov »Führer« znašel v objemu tistega Papena, ki ga je kot predstavnika prejšnje baronske vlade sam najbolj pobijal. Po drugi strani se puntajo južne avtonomme province in Bavarci groze z oboroženim odporom. Brezposelnost pa ne le, da ni manjša, temveč je še porasla.

V zunanji politiki je pa doživel Hitler skrajni odpor v Franciji, ki je pač voharska sila prvega reda in povrh bankir sveta. Če bi hotel Hitler odpraviti gospodarsko krizo Nemčije, kakor je obljubil, bi moral dobiti pač vse ozemlje in kolonije nazaj, toda to ne gre brez sporazuma, za sporazum pa je njegova vlada najmanj prikladna. Vojne pa s papirnati tanki in z 10 cm havbicami proti močno oboroženi Franciji ne more pričeti. Končno tudi tesna združitev Male antante z nemškega stališča ni baš uspeh. Tako vidimo, da so se v srcu Evrope začele razmere čistiti in fašizmu je uspelo dvigniti proti sebi največjo in najboljšo organizirano demokratično silo sveta — nemško socialno demokracijo. Končni izid te velike borbe je za politično šolanega človega nedvomljiv.

Obrov.

Avstrijski železničarji pred stavko.

Dveurna protestna stavka.

Na avstrijskih železnicah vozijo železničarji po predpisih. Oblasti pravijo, da je to pasivna rezistenca. Danes, v sredo, med 9. in 10. uro bodo vsi vlaki na prvih postajah ostali stati do 11. ure. To demonstracijo prirede železničarji, ker se jim plače ne izplačujejo redno. Vrše se pogajanja. Mogoče je, da pride do stavke.

Vlada bi rada dala železnice neki švicarski družbi v najem.

Po stopnjah fašizma

Pruski komisar za notranje zadeve je izdal dne 22. februarja t. l. odlok, s katerim se fašistične in nemško-nacionalne oborožene organizacije postavljajo v službo pomožne policije. S tem odlokom so sankcionirani zločinski nastopi nemškega fašizma. Če pomislimo, kakšni elementi se zbirajo v teh četah, ne bo težko ugotoviti, da je s tem odprta pot do krvavih nasilstev in zločinov ne le glede osebne varnosti, marveč tudi varnosti imetja.

Hitler se boji 5. marca

Prenagril se je.

V vodstvu nemških nacionalnih socialistov spoznavajo, da so taktično grešili, ker so razpisali volitve. Zato ponovno poudarjajo, da ne dajejo oblasti več iz rok.

Povsem naravno je tudi, da na volilce neugodno vplivajo razne fašistične surovosti in grozodejstva ter groznje. Hitler je postal kancler po milosti Hindenburga, Papena, težke industrije in fevdalcev, ter bo rogovilil, dokler bo tem všeč, ker denar imajo oni, ne Hitler.

Glavni urednik „Vorwärtsa“ aretiran.

V nedeljo je priredila v Berlinu socialistična kulturna zveza večjo manifestacijo. Policija je prireditev razpustila in aretirala glavnega urednika »Vorwärtsa«, državnozbornskega poslanca s. Stampferja, a ga kmalu izpustila na prosto.

Borba proti spolnim boleznim.

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je predložilo zakonski načrt o boju zoper spolne bolezni narodni skupščini. Po tem načrtu se mora javiti vsako obolenje zdravniku in lečenje se vrši brezplačno. Bolnik mora povedati, kje je dobil kužno bolezen. Kdor zdravljenje prekine, se ga pošlje v bolnico. Prepovedano je vzdrževanje bordelov. Mladoletne deklice se smejo odvzeti staršem, če je v nevarnosti njih morala in oddati v posebne zavode. Ob poroki morata prinesiti ženin in nevesta duhovniku izpričevalo, da sta popolnoma zdrava. Mladina nad 16. letom bo obveščana od časa do časa o nevarnostih spolne kuge. Osnujejo se domovi za začasno nameščanje žen in deklet, ki pridejo v mesto iskat dela in posebne posredovalnice služb za moralno ogroženo žensko mladino in kaznenke zaradi prostitucije. Kdor okuži na kakršenkoli način kako drugo osebo, se kaznuje z zaporom do šest mesecev ali globo do 5000 dinarjev.

Nad 30 let neumornega dela za proletarijat.

Sodrug Petejan petdesetletnik.

Delavsko gibanje ne pozna osebnega povečevanja. Ne moremo pa preiti tiho mimo dejstva, da so nekatere osebnosti v delavskem gibanju tako tesno spojile svoje življenje s pokretom, da bi grešili, če bi takšnih dogodkov ne zabeležili.

Jutri praznuje naš neumorni in nesebični organizator, bojovnik in učitelj s. Josip Petejan petdesetletnico svojega rojstva in tridesetletnico neprekinjenega delovanja v delavskem pokretu.

Velik je delež dela, ki ga je s. Petejan vložil v delavsko gibanje. Nad trideset let je poteklo, odkar se je pridružil razrednemu delavskemu pokretu in ves čas zvesto služil ideji socializma. Nad trideset let je nepretrgoma aktivno deloval v pokretu, učil, spodbujal, budril in organiziral zatirane ter ponižane delovne sužnje. V najtežjih dneh, ki jih je preživljalo delavsko gibanje in ko je marsikdo pod težo razmer omagal, s. Petejan ni klonil. Trdno je bil prepričan v zmago mogočne ideje socializma in ta zavest mu je nudila odpornost in vztrajnost, ki je potrebna delavskemu organizatorju in voditelju.

Naš jubilent ni poznal zaprek, tudi ga niso ustrašile grožnje nasprotnikov, kadar je bilo treba nastopiti za pravice proletarijata. Osvrožen od zatiralcev delavskega pokreta, zato pa tembolj priljubljen med trpni, je že pred vojno velikokrat prepotoval Primorsko, Dalmacijo in celo Slovenijo, po vojni pa je pogosto obiskal in govoril na shodih delavcev po vseh večjih industrijskih krajih naše države. S. Petejan je izboren govornik in organizator. Ustanovil je veliko krajevnih organizacij političnih, strokovnih in kulturnih. Kdo bi mogel naštetiti ogromno število shodov, sestankov, sej, konferenc in drugih delavskih prireditvev, na katerih je sodeloval jubilent. Kolikokrat je posredoval in vodil akcije! Vse to bo lahko pravilno ocenila šele zgodovina delavskega gibanja.

Skromen kakor je, se ni nikoli silil v ospredje, toda delavstvo ga je vedno znova pozvalo in mu poverilo funkcije na važnih in odgovornih mestih.

Zbrati v sebi toliko delovne sile za — druge in se sam popolnoma podrediti interesom skupnosti, zmote le on, ki res odkritosrčno ljubi proletarijat in ki je prepojen z marksistično ideologijo, iz katere črpa silo in odpor, da premagaja vse zapreke in ovire, ki zapirajo prost prehod in razmah delovnega razreda v novo boljše socialno družbo.

Sodrug Josip Petejan se je rodil dne 2. marca l. 1883 v Mirni pri Gorici. Rodil in vzrastel je torej v proletarskem ozračju. Že v zgodnji mladosti je moral prijeti za delo. Izučil

Tone Maček:

Petejanu k 50letnici.

Veš, Jože,

*ko boš jutri Abrahamu zagledal,
pokaži mu figo, ampak čisto gotovo,
in ne pozabi, da mu v brk boš povedal,
da te še dolgo ne bo v naročje njegovo.*

*Sedaj, ko stojiš na zenitu življenja
in vihra od vseh strani vanj se zaganja,
ne misli, da sila kedaj ti polenja;
z duhom mladostnim starost se odganja.*

*Petdeset let se boriš že z valovi,
ki so te metali zdaj sem in zdaj tja.
Želim, da priplaval k obali bi novi,
kjer z nami bi čutil se res ko doma.*

Družnost! Še mnogo let!

se je čevljarske obrti. Ob priliki stavke usnarjev leta 1903 se je pridružil delavskemu pokretu. Že eno leto pozneje je v svojem domačem kraju ustanovil krajevno organizacijo SSJ. V sled razmer na delovnem trgu in pa sovraštva, ki si ga je nakopal zaradi svojega delovanja pri nasprotnikih, je moral kmalu z doma. Zatekel se je v Trst, kjer se je preživljal kot čevljarski pomočnik, raznašalec delavskih časopisov in se ves čas udeleževal v delavskem gibanju.

Kot dobrega organizatorja ga je strankino načelstvo poslalo iz Trsta v Pulj, kjer je dobil v čevljarski obrti zaposlitev in kmalu organiziral stranko in izobraževalno društvo. Mesto Pulj je bilo za časa Avstro-Ogrske

S 50.000 vojaki so Japonci zapeli akcijo proti Džeholu. Kitajci jim bodo jedva mogli postaviti nasproti zadostne sile, da bi jih ustavili in zadržali severno od kitajskega zidu. V nasprotnem slučaju, če se Kitajci ne bodo hoteli umakniti prostovoljno iz vse džeholske pokrajine, se je bati, da bodo Japonci bombardirali tudi sam Peking, do katerega itak nimajo več daleč. To bi bila za Kitajc prava katastrofa, ne samo materijelno, še več moralno.

monarhije najbolj militarističen kraj. Toda s. Petejan je kmalu po svojem prihodu v tem mestu začel prirejati socialistične shode in širiti protimilitaristično propagando, radi česar si je nakopal tako s strani oblasti, kakor tudi slovenskih in hrvaških nacionalistov silno sovraštvo. V Pulju pa se je delavsko gibanje od tega časa dalje lepo razvijalo.

Leta 1909 je bil nastavljen za okrožnega tajnika socialistične stranke v Gorici, eno leto pozneje pa je prevzel tajniško mesto stavbinskih delavcev za Trst, Istro, Dalmacijo in Kranjsko. Med vojno je bil v Trstu do leta 1915 kot upravitelj delavskega doma, nato pa kot ekspedijent pri delavskem listu »Il Lavoratore«, ki se je takrat tiskal v 40.000 izvodih. Leta 1917 je bil pozvan k »Napreju« v Ljubljano, kjer je prevzel posle upravnika do l. 1919, nato pa mesto strokovnega tajnika za Slovenijo. Še istega leta, in sicer meseca marca je bil poklican v narodno predstavništvo, kjer je deloval do leta 1920. Nato je odložil mandat ter zopet odšel v Trst za tajnika stavbinskih delavcev.

Meseca oktobra l. 1921 je stopil kot uradnik v službo okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, kmalu nato pa je bil premeščen v Maribor, kjer živi še danes. Tudi v Mariboru je stal ves čas v delavskem pokretu na vodilnih mestih. Leta 1924 je bil izvoljen v mariborski občinski svet, l. 1927 spomladaj za poslance oblastne skupščine, še isto leto pa ga je delavstvo izvolilo za narodnega poslance, kjer je fungiral do razpusta narodne skupščine. Od tega časa dalje deluje zopet neumorno v strokovnem in kulturnem delavskem pokretu, kjer v prostem času vzpodbuja, organizira in uči.

To je v kratkih in skromnih besedah opisana življenska pot delavca-samouka. Koliko pa je bilo v to delo vloženega trpljenja, vedo pravilno ceniti le oni, ki jim je posvetil svoje delovanje.

Želimo ob priliki petdesetletnice rojstva s. Petejana, da nam ga narava ohrani čilega in zdravega kot je danes še mnogo, mnogo let, kajti delo, kateremu se je posvetil toliko let, še ni dokončano!

Umor poštnega ravnatelja v Sofiji. Nek poštni nameščenec je kradel pisma in je bil zaradi tega odpuščen iz službe. Prišel je iz Samokorega, da bi ga glavni ravnatelj Štefan Ivanov v Sofiji zopet sprejel v službo. Odpuščenec Cincarski je pa porabil to priliko in ravnatelja zaklal. Prerezal mu je goltanec in ga tudi sicer oklal. Ko se je morilec predal, je rekel: »Iz službe me je odpustil. Kar obesite me!« Ravnatelj je v nekaj trenutkih umrl.

Doma in po svetu.

Pakt male antante je bil te dni predložen narodni skupščini. Narodna skupščina ga po poročilu tozadnevne odbora odobri.

Strah pred slabo vzgojo mladine. Smotrna vzgoja mladine je mogoča predvsem v demokratični svobodi razvoja. Pri vzgoji, ki je teoretična in praktična, je potreben seveda princip napredka in praktičnega življenja. Samostanska vzgoja, to je za zaprtimi vratmi, ne more biti dobra, ker je tam pravzaprav dril, ne vzgoja. Tudi v javnem življenju je potrebna javna svobodna vzgoja in smotrna seveda. Če ni take, se pa poraja prikrita, podzemna vzgoja, ki zavzame lahko prav nasprotno smeri.

Razprava v šenčurskem procesu se vrši lepo v redu. Zaslšana sta bila tudi poslanca Mravlje in dr. Rape. Glavna vloga igrajo razni klici, zelene kravate in nekaj kamenja, ki so ga rabili nasprotniki Barletovega shoda.

Bivši poslanec Barle kot priča v šenčurskem procesu je obširno opisal predzgodovino šenčurskih dogodkov. O dogodkih samih ni vedel mnogo povedati, pač pa je povedal, da so nasprotniki s huronovim kričanjem skušali motiti zborovanje in da so zborovalce napadli s kamni in poleni. Pri odhodu so ga zasramovali in celo opljuvali, da si je on bil vedno za mir in ljubezen. Barle sklepa iz tega, da so ljudje bili nahujskani.

Dr. Maček, hrvaški politik, ki je bil nekaj časa interniran nekje na jugu države, se je te dni zopet vrnil v Zagreb.

Jeziška proslava v Zagrebu prepovedana. Zagrebški katoliki so nameravali prirediti veliko svečanost v proslavo 30 letnice, odkar so se jezuitje vrnili na Hrvaško. Oblasti pa so to proslavo prepovedale.

Kakor jim prija! Dobro je vsem še v spominu, kako je v svojem pamfletu o knjigah Cankarjeve družbe za leto 1932 menda dne 8. decembra 1932 imenoval »Slovenec« slike slavne sodr. Käthe Kollwitzzeve slike »neke« K. Kollwitz. S tem jo seveda zaničuje in z njo vred koledar CD! Zdaj pa je morala s. Kollwitzeva izstopiti iz nemške akademije umetnosti, ker ni bila všeč Hitlerju in njegovim pajdašem (gl. D. P. z dne 25. t. m.). »Slovenec« služi to seveda za boj proti Hitlerju. Zdaj je pa to »neko« Kollwitzzevo Käthe spoznal in priobčil celo njeno sliko v sredo, dne 22. februarja t. l. z napisom: »Pomemben izstop iz pruske akademije umetnosti. Käthe Kollwitz, velika umetnica v grafiki« itd. Saj je to vse prav! Samo dosleden in pošten bi bil pa »Slovenec« že lahko, saj sta menda ti dve čednosti zapisani na štitu katoliške akcije, katere glasilo »Slovenec« predstavlja. In boğu dopadljivi sta menda tudi!

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

18

2. Šport in zdravje.

Ljudje pravijo, da vpliva zimski šport zelo dobro na zdravje. To je res. Poskusil sem sam na sebi.

Tisto zimo sem postal medel. Zgubil sem tek; sploh nisem hotel več jesti; kratkomalo, manjkalo mi je veselja za to. Mučila me je nespečnost. Strašno sem shušjal. Niti bolhe me niso več hoteli gristi. Častna beseda! Zdravnik me je pretrkal in rekel:

»Vaši živci,« je rekel, »so uničeni. Pojdite se vsak dan drsat in vaša bolezen bo odpotovala tja, kjer poper raste. In tudi bolhe,« je rekel, »vas bodo zopet začele gristi.«

To mi je šlo k srcu in bežal sem v neko športno trgovino ter sem takoj kupil drsalke in k temu pripadajoče posebne čevlje.

In vsa ta udobnost me je stala devetnajst rubljev.

Morate vedeti, da je bilo to malone podarjeno, kakaj dobil sem dobre, skoroda je klene drsalke. Pa tudi čevlji so bili zelo elegantni. Mo-

skovska izdelava. Posebni čevlji za drsalke. Sicer je odpadla peta že, ko sem se drsal drugi dan, vendar ne more, samoobsebi razumljivo, noben človek zahtevati, da bi taka peta »večno« držala.

In da sem si pri tem, ko mi je peta odletela, zlomil nogo, ni tudi nič takega, zakaj nogo bi si pač tudi lahko zlomil, če bi peta ne odletela.

Saj tudi za vse to ne gre. Gre samo za zdrav šport. Nisem se drsal niti deset dni in uspeli je bil ogromen. Zredil sem se. Pa tudi živčni sistem se je generalno popravil.

Sicer govore mnogi, da to ni zasluga drsanja, nego samo skromna zasluga dolgega ležanja v bolnici. Radi zlomljene noge. To je, kajpada. In da je drsanje brezpomembno? Ali jaz bi vendar ne prišel v bolnico, če bi se ne drsal.

Recite, kar hočete — zimski šport je važna reč. Le počakajte — kakor hitro mi ozdravi noga, bom začel s smučanjem. Mogoče si bom lahko še kaj zlomil...

3. Shujševalno zdravljenje.

K zdravnikom hodim osebno zelo redko — to se pravi, samo tedaj, če to mora neobhodno biti. Ako, takorekoč, ni več nobenega drugega izhoda.

Kakor na primer, pri povratnem legarju in če padem po stopnicah. Tedaj, resnično, zahtevam

zdravniško pomoč. Drugače pa nisem ljubitelj zdravljenja. Po mojem mnenju regulira organe narava sama. Ona najbolje vidi napake v človeškem telesu.

Razumljivo, da ne nastopam proti zdravilstvu. V splošnem mehanizmu državne tvorbe je to — hočem reči — istočasno neobhodno potreben poklic. Ali navduševati se za zdravništvo, hočem reči, ni v nobeno korist.

Ravno sedaj so cele množice takih ljubiteljev zdravilstva. Moj prijatelj, Saška Jegorov, je na primer popolnoma usahnil v raznih okrevališčih. In pri tem ni bil slaboten dečko. Dobro razvit inteligent je bil. In sedaj se zdravi že peto leto.

V začetku ni bilo prav za prav nič posebnega. Bil je samo nekoliko suh. Saj sami veste — v dobi lakote smo se slabo hranili, no, in človeka je to prijelo. Zato se je začel zdraviti.

Začel se je torej zdraviti in mu je boljše. Boljše mu je, vedno boljše. In nista pretekli že dve leti, kar ga je tako razširilo, da so se lastni otroci bali njegove širokosti in izraza v očeh.

Ta izraz v očeh pa je bil nekako — prestrašen. Mogoče se je človek ustrašil, ker ga je tako gnalo narazen. Hotel je celo prekiniti z zdraviliščem, ali sprevidel je, da je že prepozno. Spoznal je, da je že čas, da se zdravi zoper debelost.

(Dalje prihodnjič.)

Anton Rakar na Viču pri Ljubljani je imel nekadašnje parno pekarno. Sedaj nima ničesar. Po Viču in Glincah je nekdo kradel kokoši. V nedeljo je bilo ukradenih Bocu devet kokoši in petelin. Policija je sledila stopinjam po snegu in prišla pred stanovanje Rakarja. Vse kokoši so bile zadavljene in ena se je že kuhala. Mož je kradel iz bede. To so posledice brezbriznosti za preskrbo ljudi.

Ravnatelj madžarskih državnih železnic Szentivány, ki je bil pred dnevi suspendiran iz službe, ker je bila proti njemu uvedena preiskava radi raznih zlorab, je minuli ponedeljek izvršil samomor.

Orožje pojde nazaj v Italijo. Kancler Dollfuss je odredil, da se vojni material v Hirtenbergu popiše in vrne v Italijo. Poprej se bo pa orožje v Hirtenbergu še — popravljalo.

Ravnatelj hirtnerberške tovarne gospod Mandl se je silno razjaril in trdi, da so vse stvari o tihotapstvu izmišljene. Res čudno, da so gospodje vedno nedolžni. Mandl pravi, da teh stvari ne gleda s »političnimi očmi«, ampak z gospodarskimi. Da, ima prav, zaslužil bi rad, kako, to pa nikogar nič ne briga.

Zdravniki na Čehoslovaškem dobe avtomobile za obiske. Na Čehoslovaškem nameravajo skleniti pogodbo z lastniki avtomobilov, po kateri bodo zdravniki javnih uradov, ustanov in bolniških blagajn porabljali avtomobile za podeželske obiske bolnikov.

Poslopje nemškega parlamenta v plamenih. V ponedeljek, dne 27. februarja je v pozni večerni uri začelo goriti v poslopju nemškega parlamenta. Ogenj je v par minutah zajel ves zgornji del poslopja. Na delu je vse gasilstvo Berlina, vendar ni mnogo upanja, da bi poslopje rešili pred plameni. Domneva se, da je bil ožen potaknjen.

Hitler bo po volitvah postavil komisarja tudi na Bavarskem. Tako groze Hitlerjevi fašisti. Bavarci pa pravijo, da bodo v tem primeru na meji Bavarske imenovanega komisarja aretirali in zaprli.

Liebnechtov dom v Berlinu, kjer je imela komunistična stranka svoj sedež, je vlada zasedla in zaprla v — varstvo naroda. Zaplenila je mnogo letakov, ki, kakor pravi policijsko poročilo, v neizmernih množinah zastruplja javno življenje. Policija bo najbrže ustavila tudi glasilo »Rote Fahne«.

Nacionalno-socialistični udarniki bodo vršili policijsko službo. Kancler Hitler je s posebnim dekretom odredil, da se nacionalno-socialistični napadalni oddelki pritegnejo k policijski službi. Vršili bodo službo predvsem pri raznih demonstracijah in shodih, kjer morajo braniti in ščititi nastope in shode nacionalno usmerjenih strank, medtem ko morajo z vso strogostjo nastopiti proti opoziciji.

»Nacionalni dan« bodo priredili nacionalni socialisti 4. marca, zadnji dan pred volitvami. Ta dan bodo po celi državi nacionalistični shodi, obhodi in bakljade. Iz vsake hiše mora viseti zastava s kljukastim križem, radio bo prenašal izključno samo govore nacionalističnih govornikov. Ta dan se mora nova nacionalistična policija izkazati, kaj zna.

Dr. Brüning, bivši državni kancler, je zaprosil, da bi smel imeti v radiu volilni govor, kar pa mu novi nacionalistični upravnik radia ni dovolil, češ, da je radio rezerviran samo za nacionalistične govornike.

Prepovedani so tudi vsi shodi in manifestacije socialistov, Reichsbannerja in »Železne fronte«, češ, da se jih udeležujejo tudi komunisti, ki ne smejo samostojno nastopati.

Kljub nacionalistični vladni »reda« je zahtevala zadnja volilna borba dosedaj nad 80 smrtnih žrtev. Vsak dan se vrše krvavi spopadi, ki jih izzovejo v največ slučajih hitlerjevci, ki na tak način uvajajo svoj nacionalistični »red«.

Grčar Viktor:

Pravljičnica o Velikem Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Vsako mesto mora skrbeti za stalne rezervarje čistega in zdravega zraka. Velika mesta skrbijo za to z vzdrževanjem t. zv. zaščitnih pasov, katera predstavljajo posebni nasadi daleč izven mestnega pomenja, ki jih vzdržujejo mesta sama. Trenutno pri nas za to še ni potrebe. Nima pa danes mesto v tem v obče možnosti kakršnegakoli vpliva. Ne more urediti nikakršnih šetališč, odpočivališč, ali okrevališč, ker nima zanje prostora. V obče ne more bistveno več vplivati na reguliranje higijenskih prilik meščanov, ker kamorkoli se obrne, povsod naleti na veliko oviro, na tablo, na kateri je z velikimi črkami napisano: »Prepovedana pot!«

Iz vsega podanega je razvidno, da ni samo volja posameznih nekaternikov, ki teže za veliko gospodarsko in politično enoto, ki naj bi jo predstavljala Veliki Maribor, ampak, da je razvoj časa sam ustvaril in prinesel komponente za tako tvorbo.

Dejstvo je, da se Maribor s silno naglavo razvija. Ravno tako je dejstvo, da se v istem pravcu razvija tudi okolica. Vendar je razlika med obema. Mesto se razvija absolutno pozitivno, t. j. neodvisno, iz svoje lastne moči, po svoji lastni privlačnosti. Pozitiven razvoj mestne okolice pa je relatičen, t. j. odvisen od razvoja mesta. Vsak napredek v okolici je samo refleks neke sile, ki ima v mestu svoj izvor in je tem jačji, v kolikor jačji je njen izvor in tem slabjši, v kolikor bolj se oddaljuje od njeja, v kolikor delj je nje val od centra napram periferiji, oziroma v kolikor jačje delujejo konservativne sile, ki jih proces pomeščanja v prvotni nepobitno čisti kmečki okolici še ni udušil.

In tu prihajamo do bolnih mest, ki jih poraja današnje abnormalno stanje.

Nepobitno predstavlja Maribor s svojo okolico danes že veliko gospodarsko, kulturno, pa tudi politično enoto. Samo dejansko take enote ni. Posebno politično je ta teritorij razkosan na tri upravne enote, iz česar dostikrat izvirajo velike težkoče. V eni sami zadevi morajo dostikrat funkcionirati tri sreska načelstva — mestno načelstvo in načelstvi Maribor desni in levi breg. Koliko je tu nepotrebne dela, koliko pa trpita pri tem ekpeditivnost in enotnost uprave!

Naj samo omenimo varstveno policijsko službo. Za to skrbijo v mestu mestna policija, v okolici pa tri orožniške stanice — ena za levi breg, ki je nastanjena v mestu, za desni breg pa stanici v Studencih in na Teznu. S prvo razpolaga sresko načelstvo Maribor, levi breg, z zadnjima pa sresko načelstvo Maribor, desni breg. Ako vzamemo povprečno na eno stanico 4 orožnike, kar bo prej preveč nego premalo, vidimo, da skrbi za varnost osebe in imetja v mestu policija s številnim uradničtvom, civilnim in uniformiranim stražništvom, in to na ozemlju 7 $\frac{1}{10}$ km², dočim skrbi za varnost v okolici na ozemlju 50 km² pešiča orožništva, ki šteje v najboljšem slučaju 12 mož. Ali se je torej čuditi, da ta okolica danes ne predstavlja nikake varnosti in da kmalu podnevi ne bo več varno, samcat se podati v najbližjo okolico? Vsi zločini, ki se izvršijo v mestu, se izkluhujejo v okolici in okolica je vedno tista, ki po storjenem delu sprejme in prikrije te junake noči. To je tem hušše, ker je pred nosom mesta državna meja, a na oni strani meje drugo, še večje mesto, kar daje organizaciji mednarodnega lopovstva neverjetne možnosti za svoje podvige.

(Dalje prihodnjic.)

Trgovski nameščenci odklanjajo vsako podaljšanje delovnega časa.

Lep shod Zveze privatnih nameščencev v Mariboru.

Pretekli četrtek se je vršil dobro obiskan shod trgovskih nameščencev, ki so ogorčeno protestirali proti nameravanemu podalšanju delovnega časa.

Na shodu je poročal s. Petejan, ki je obrazložil namen sklicanega shoda, ter prečital okrožnico, katero je tukajšnje Združenje trgovcev poslalo svojim članom.

Okrožnica, iz katere smo povzeli najvažnejše točke, se glasi:

»Po novem obrtnem zakonu bo moral minister trgovine in industrije izdati novo naredbo o delovnem času v trgovini in obrti.

Ker je sedanja naredba o odpiranju in zapiranju trgovin, katero je izdala Kraljeva banska uprava leta 1930 neprikladna in ne ustreza povsem našim potrebam, dalje je tudi treba urediti vprašanje glede praznikov, je uprava združenja na svoji zadnji seji sklenila, pripraviti za novo naredbo naš predlog.

Sklenilo se je, predlagati enostavnejši delovni čas, in sicer za špecerijsko, manufakturno, modno, galanterijsko, železninarstvo in slične stroke ter za branjarjo v lokalih od 7. do pol 13. in od 14. do 19. ure. — Za delikatesne trgovine od pol 8. do pol 13. in od pol 14. do 19. ure, ob času počitnic meseca junija, julija in avgusta pa od pol 8. do pol 13. in od pol 16. do 19. ure, za ostale v naredbi navedene stroke pa ostane kakor doslej.

Teden pred Veliko nedeljo in Božičem naj bi bile vse trgovine čez odpoldne odprte, vendar se mora dati pomožnemu osebju vsaj eno uro odpoldne odmora.

Ako bi kateri izmed navedenih strok hotela zjutraj odpirati pozneje in zvečer prej zapirati, naj bi se odločevalo na občnih zbiorih Združenja.

Ako pade Novo leto, Trije Kralji, Rešnje telo. Vsi svetniki, dalje 1. in 17. december, ko morajo biti trgovine po zakonu ves dan zaprte, na soboto ali ponedeljek smejo biti dotično nedeljo trgovine odprte.

Glede ostalih praznikov, ki pridejo slučajno na soboto ali ponedeljek, bo pa uprava v vsakem primeru odločala in objavljala v mariborskih dnevnikih, če bodo trgovine ob dotičnih praznikih odprte.

To razdelitev bo dalo po odobritvi naših sekcij in banske uprave (ki ima odločati samo glede nedelje pred Miklavžem) Združenje razmnožiti in jo razposlalo vsem članom, da si bodo glede praznikov na jasnem, ali so trgovine odprte ali zaprte.

Da se stvar do občnega zbora razčisti, prosi Združenje vse prizadete sekcije, da se o zgorajšnjih predlogih izjavijo najkasneje do konca februarja tega leta.

Predsednik: V. W. Tajnik: Zidanšek.

Po izčrpnem poročilu s. Petejana je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

»Trgovski in privatni nameščenci, zbrani na javnem shodu, sklicanem po podružnici ZPNJ v Mariboru, dne 23. februarja 1933, najodločneje odklanjajo predlog Združenja trgovcev v Mariboru, da se odpiranje in zapiranje trgovin uredi tako, da bodo špecerijske, manufakturne, modne, železninarske in druge trgovine odprte od pol 8. do 13. in od 14. do 19. ure, ter predlog, da naj bi bile trgovine teden pred Božičem in Veliko nočjo ves dan neprekinjeno odprte.

Ravno tako odklanjajo predlog, da bi bile trgovine ves dan odprte na nedelje, ki padejo dan pred ali po prazniku, na katerem morajo biti trgovine ves dan zaprte.

Konstatirajo, da se bo z uvajanjem predloga Združenja trgovcev delovni čas za trgovsko osebje, zaposleno v manufakturnih, modnih in železninarskih trgovinah avtomatično podaljšal od 9 na 10 $\frac{1}{2}$ ur na dan, kar bi brez dvoma povečalo število brezposelnih in zaposlene pa oropalo za 1 do 1 $\frac{1}{2}$ ure na dan prostega časa, ter z zakonom za zaščito delavcev zagotovljeni nedeljski počitek.

Nameščenci ugotavljajo, da se do omilenja ali odprave obstoječe gospodarske krize ne bo prišlo poton podaljšanja obstoječega delovnega časa in znižanja plač, temveč le potom izpremembe obstoječega proizvodjalnega sistema tako, da bo tehnično in racionalizacija služila vsemu človeštvu in ne le posameznikom.

Radi navedenega se nameščenci pridružujejo predlogom in zahtevam delavskih in nameščenskih organizacij v Jugoslaviji in drugod za omiljenje obstoječe gospodarske krize, predvsem pa zahtevi, da se na podlagi mednarodnega sporazuma delovni čas zniža na 40 ur tedensko, ob nezmanjšanju sedanjih prejemkov.

Trgovski nameščenci apelirajo na g. bana dravske banovine, da predlog Združenja trgovcev v Mariboru ne odobri in da se banska naredba z dne 6. junija 1930 v nobenem oziru ne poslabša, temveč zboljša, ter kršitelje te naredbe strogo kaznuje.

Shod je sklenil, da se ta resolucija odpošlje g. banu dravske banovine, obrtni oblasti v Mariboru, Delavski zbornici in Strokovni komisiji v Ljubljani.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

Maribor.

Občni zbori delavskih kulturnih društev.

Občni zbor »Svobode«. V petek, dne 24. februarja, se je vršil občni zbor tukajšnje podružnice »Svobode«, ki je zelo lepo uspel. Predsednik s. Petejan je uvodoma podal kratek pregled o društvenem delovanju v minulem letu, nato pa so poročali posamezni funkcionarji, in sicer: tajništvo poročilo je podala s. Fani Gregorič, blagajniško s. Presl, za centralo je poročal s. prof. Teplý, za prosvetni odesk s. prof. Stupan, za pevski odesk s. Anica Zorec, za športni odesk s. Ošlak, za dram. odesk s. Tončka Lipoglavšek, v imenu kontrole pa s. Ružič. Iz poročil posameznih odeskov je bilo razvidno, da je bilo društveno delovanje v minulem letu zelo živahno. Predavanja, ki jih društvo prireja vsako drugo sredo, so bila dobro pripravljena in lepo obiskana. Pevski odesk kljub težkim razmeram zadovoljno napreduje. Napreduje pa tudi športni odesk, ki se je reorganiziral in dokončuje lastno športno igrišče, kar bo vsekakor znatno olajšalo klubovo delovanje. Pri drugi točki dnevnega reda volitev novega odbora je bil za predsednika izvoljen s. Karner, za podpredsednika s. Teplý. Odbor pa tvorijo po večini dosedanja odborniki. Ko so bili izvoljeni še delegati za kongres centralne »Svobode« in določene smernice bodočega dela, je novo izvoljeni predsednik zaključil lepo uspešni občni zbor.

Občni zbor »Doljublja«. Minulo soboto se je vršil v društvenem lokalu na Ruški cesti 7 občni zbor delavskega društva »Doljublje«, ki je istotako nad vse lepo uspel. Poročilo o društvenem delovanju so podali predsednik s. Pelikan, tajnica s. Nekovar, blagajniško poročilo s. Novakova in gospodar, za kontrolo pa je poročal s. Zagernik. Da to potrebno društvo vrši svojo lepo nalogo in da tako razveseljivo napreduje, gre predvsem zaslugi požrtvovalnim in neumornim funkcionarjem, ki žrtvujejo ves svoj prosti čas v dobrobit delavske dece. Društvo bo skušalo v kratkem uresničiti lep načrt, in sicer namerava otvoriti svojo počitniško kolonijo. Pri volitvah novega odbora je bil za predsednika zopet izvoljen s. Pelikan, ostali odbor pa tvorijo po večini dosedanja odborniki, izzemši ss. Hein in Pezdíček, ki sta odstopila in jima je bilo za dosedanje delovanje izrečeno polno priznanje. Občnega zbora se je udeležilo lepo število delavskih staršev.

V nedeljo popoldne pa se je v društvenih lokalih vršil redni letni občni zbor Delavskega pevskega društva »Frohsinn« ob lepi udeležbi društvenih članov. Poročila o društvenem delovanju so podali posamezni odborniki. Delavsko pevsko društvo »Frohsinn« je eno izmed najstarejših delavskih društev v Mariboru in je prošlo leto praznovalo 40letnico svojega obstoja. Pevski zbor je številčno močan in poseduje dobro solane ter disciplinirane pevce. V odbor so bili izvoljeni dosedanja odborniki s. Sivolasim predsednikom s. V. Močnikom na čelu. Po zaključku občnega zbora se je vršila prsta zabava, katere so se udeležili društveni člani s svojci.

Podravska tiskarna, ki je last Kmetijske eksportne zadruge v konkurzu, bo v smislu sklepa upniškega odbora prodana. Za nakup te tiskarne se interesira tudi veleposestnik, industrijec in lastnik Mariborske tiskarne g. Pogačnik v Rušah. Podravska tiskarna je svoječasno kupila Kmetijska eksportna zadruga od g. Pahernika, ki je šele pred kratkim prodal tudi svoje veleposestvo, in sicer g. Pogačniku.

Upepeljitev umrlega zdravnika. V Slovenjgradcu je umrl zdravnik dr. Ferdo Kunec, ki je v svojem testamentu določil, da se mora njegovo truplo po smrti upepeljiti. Umrli je bil tudi član mariborskega društva »Ogenj«, ki je vsled tega včeraj prevzelo v Mariboru truplo pokojnega ter ga poslalo v Gradec, kjer se bo upepeljilo v tamošnjem krematoriju. To je prva upepeljitev rednega člana mariborskega društva »Ogenj«.

8. redni občni zbor godbe Glasbenega društva žel. delavcev in uslužbenecv v Mariboru se bo vršil v nedeljo, dne 5. marca 1933, ob pol 15. uri v dvoranji hotela »Orel«, III. nadstropje. (Vhod Slov. ulica.) Ustanovni občni zbor društva »Sola in Dom« v Mariboru se vrši prihodnji petek, dne 3. marca 1933 ob 18. uri (6. uri zvečer) v risalnici realke (II. nadstropje).

Za šolsko deca kupujte le pri nas na Slomškovem trgu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Celje.

Pomožna akcija gre po zaslugi nerazumevanja tukajšnjih pridobitnih krogov k svojemu koncu. Končala je s precejšnjim deficitom in sedaj se pripravata mestna in okoliška občina med seboj, kdo ga bo plačal. Reš je eno, da se obnaša okoliška občina že cel čas napram pomožni akciji na način, ki zasluži vso obsodbo. O stvari bomo obširneje spregovorili, ko zberemo vse tozadavne podatke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Javna dela za omiljenje brezposelnosti. Na seji celjskega občinskega sveta, ki se je vršila v petek, dne 24. t. m., se je obravnavalo vprašanje preskrbe brezposelnih pri javnih delih. Finančni odsek je predlagal načrt, da izvede mestna občina regulacijo Koprivnice na svojo roko in v lastni režiji, to pa zato, ker z okoliško občino ni mogoče napraviti skupnega načrta, kakor ga je predlagala predzadnja seja celjskega občinskega sveta, po katerem bi sodelovala banska uprava s 300.000 Din, obe občini pa vsaka po 100.000 Din in primanjkljaj bi pa bila pripravljena doplačati še tudi mestna občina. Okoliška občina je seveda sklenila, da ne da nič, ker nima nič. In tako je skupna akcija propadla in konstatiramo, na absolutni inferiornosti **okoliške občine**. Sploh je zadnji čas, da se napravi kramarsko opotekajoči politiki okoliške občine energičen konec. Ta občina je tipično industrijska občina. Gospodarsko politiko pa vodi, kakor najboljši zaručnik gorstva vas. V svojem okolju ima celo vrsto industrij, katerim se gotovo ne godi posebno dobro v tej krizi, toda če bi sam Westen prispeval tistih 100.000 Din, bi ga zato prav gotovo vrag ne vzel. — Po sedanjem načrtu za regulacijo Koprivnice, ki ga je za teritorij okoliške občine izdelal g. ing. Štefan, za teritorij mestne občine pa g. ing. Pristovšek, bi veljala regulacijska dela skupno 450.000 Din. Okoliška občina bo svoj del Din 225.000.— v celoti pokrila iz banovinske podpore, mestna občina je pa sklenila pokriti svoj del v znesku Din 225.000.— z bankskim prispevkom Din 45.000.—, preostanek Din 180.000.— pa iz prihrankov od obresti savinjskega fonda. Z deli na mestnem teritoriju se bo pričelo takoj, ko bodo dela v terenu mogoča. Vsa dela bo vodil poseben odsek občinskega sveta, v katerem so gg. Brinar, Čepin, Voglar in dr. Vrecko.

Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se bo v sredo, dne 1. marca, ob 11. uri dopolne vršila že v drugič vzklicna razprava v zadevi tožbe za nadure, katero je vložil s. Leskošek Alojz proti Splošni gospodarski produktivni zadrugi (Lebič, Vređer Ivan, Lah Štefan itd.). Toži kot pekovski pomočnik, ker je v pekarni opravljal mnogo nadurnega dela. O izidu tega procesa bomo še poročali. V prvi instanci je tožnik Leskošek pravdo dobil.

Ptuj.

Zahvala. Podpisana se najtopleje zahvaljujem vsem članicam Zveze delavskih žen in deklet, kakor tudi vsem onim, ki so spremili mojo hčerko Jožico na njeni zadnji poti. Iskreno se zahvaljujem upraviteljstvu dekleške šole za soudeležbo učenk in vsem součenkam za podarjen krasen venec. Tudi vsem ostalim za izraze sočutja pristržna hvala!

Rezi Domajnkó.

Ribnica na Pohorju.

Zopet lep sestanek naših delavcev. Minulo nedeljo je podružnica Splošne delavske zveze za Ribnico na Pohorju in Brezno zopet sklicala delavstvo k sestanku, da mu obrazložijo delavske zakone in organizacijske zadeve. Zbralo se je uprav ogromno število delavcev, gotovo nad 300 oseb, kar kaže, da je zadnje predavanje, ki se je vršilo v Ribnici, poglavalno enkrat uprav krasno sado. Delavstvo se je v svoji stiski končno zavedlo, da je njegova boljša bodočnost le v skupni moči, v delavski strokovni organizaciji in pa v izobrazbi. Delavec mora danes mnogo vedeti, če se hoče braniti pred izkoriščajočim kapitalom. To nedeljo je delavstvu poročal tajnik Splošne delavske zveze s. Jakomin iz Ljubljane. Delavci so z velikim zanimanjem poslušali njegovo poročilo. Prva točka dnevnega reda pa je žal morala odpasti, ker je bil dr. Reisman, ki bi bil moral na shodu referirati, zadržan vsled neugodnih prometnih razmer.

Brezno pri Mariboru

Kolektivna pogodba v tovarni lepenke sklenjena. Preteklo soboto, dne 25. t. m., je sklenila podružnica Splošne delavske zveze v Breznu za delavstvo Pogačnikove tovarne za izdelovanje papirja kolektivno pogodbo z lastnikom tovarne Edvardom Pogačnikom. Pogodba je prinesla malenkostno izboljšanje za delavstvo ter je važna zlasti radi tega, ker je to prva kolektivna, to se

pravi skupna pogodba, s katero je urejeno službeno razmerje za vse delavstvo, zaposleno v tej pogodbi.

Jesenice.

Huda nesreča na Savi. V obratu mrzla valjarna se je pripetila v petek, dne 17. t. m. ob 11. uri zvečer huda nesreča. Delavca pri stroju, sodruha Lojza Brajca, je prijela lopatica pri stroju, ga vrgla preko stroja na pedalo, ki je stroj poglaval in ključ, s katerim se železo pri valjanju privije, ga je pritiskal k tlem. S tem so bila Brajcu zlomljena dva, tri rebra in poškodovana jetra. Poškodba je resna in so morali Brajca takoj drugdega dne poslati v Ljubljano v bolnico, kjer so ga operirali. Operacijo je preстал primeroma dobro in upati je, da se bo zdravje — če ne pridejo komplikacije — obrnilo na boljše. Sodrugu Brajcu želimo, da čim prej okreval!

Smrt Bručana Martina. Hripa in pljučnica z njo v zvezi je pobrala v soboto, dne 25. febr. t. l., na Slov. Javorniku našega zvestega in zaslužnega sodruha Martina Bručana. Komaj 4 dni je bil bolan, pa vendar njegova sicer krepka narava ni mogla odoliti napadu zavratne pljučnice. Martin Bručan je bil star 45 let in je bil zaposlen kot livar pri KID na Jesenicah. Že kot mlad delavec je spoznal, ko je potoval okrog po Nemčiji in Poljski, kjer je tudi delal, mišljenje razredno zavednega delavstva in postal tako tudi sam prepričan marksist. Na Jesenicah se je udeležoval tako v Stavbeni in gostilniški zadrugi Delavskem domu kakor tudi v Splošni hranilnici in posojilnici za Gorenjsko, kjer je v slednji še ob smrti član nadzorstva. Zapuščca vdova s 3 neprekrljenimi otroci. Delu Martina Bručana naj bo ohranjen časten spomin; njegovim preostalim, zlasti bratu, sodrugu Henriku, pa naše sožalje.

Društvo razpuščeno. Na Jesenicah so nabit veliki zeleni plakati, ki vabijo na operetni večer Kerkovega prosvetnega društva, ki naj bi se vršil na pustni torek. Ker je bilo pa dan za tem, ko so se pojavili plakati po Jesenicah, to društvo razpuščeno, so nalepili zjaj preko njih dolge bele lističe z napisom: »Društvo razpuščeno.«

Požar na Jesenicah. V četrtek, 23. t. m., zjutraj točno ob pol 7. uri je vzebrnila Jesenice tovarniška sirena, ki je oznanjala požar. Gorela je drvarnica pri hiši zdravnika Bratovske skladnice dr. Schwaba, potem pa še pralnica in nekaj poleg stoečih lesenih zgradb. Pogorelo je vse, kar je bilo lesenega, kajti gasilci niso mogli prav nič intervenirati. Hidranti so bili zamrznjeni in gasilci so morali čevli napeljati najprej do tovarniških rak, ter so mogli šele potem začeti z gašenjem. Med tem je pa plamen že storil svoje. K sreči ni bilo nasprotnega vetra, ker bi bile bližnje hiše kakor meščanska šola in še nekaj stavb v veliki nevarnosti. Vzrok požara ni znan.

Književnost.

Publikacije založbe »Nova knjiga«. Da odpomore splošno občutni potrebi po znanstvenih knjigah, ki so pri vseh kulturnih narodih vir spoznanja novih poti človeštva, se je ustanovila v Ljubljani založba »Nova knjiga«, ki začne izdajati poleg izrednih izdanj, periodično »Znanstveno knjižnico«. V prvem poslovem letu, ki teče od 1. marca 1933 do 1. marca 1934 bodo izšle v »Znanstveni knjižnici« tri knjige in sicer: 1. Sredi aprila 1933 kot prva knjiga »Uvod v dialektični materializem« v obsegu nad 100 strani, ki bo vsebovala poleg osnovnih pojmov o »znanosti in filozofiji« znamenito razpravo Friedricha Engelsa o Feuerbachu in pripombe Georgija Plehanova k tej razpravi. 2. Kot druga knjiga izide v jeseni 1933 v obsegu nad 300 strani slovití polemični spis Friedricha Engelsa »Anti-Dühring«. Ta spis je eno temeljnih del dialektičnega materializma in obravnava na izredno živ način — v prvem delu — osnovna filozofska vprašanja, — v drugem delu — osnovna vprašanja sociologije in politične ekonomije in — v tretjem delu — vrsto vprašanj iz socializma. 3. Kot tretja knjiga izide pozimi 1933-1934 v obsegu nad 100 strani razprava ruskega sociologa in filozofa Georgija Plehanova »Osnovni problemi marksizma«, ki bo na našem književnem trgu vsekakor izreden pojav. — Mesečni obrok za abonente »Znanstvene knjižnice« bo znašal Din 7.— za obširane in Din 9.— za v platno vezane knjige. Naročnina, ki teče od 1. marca 1933, se plačuje vedno v naprej. Današnji številki prilagamo propekt, iz katerega je razvidno vse ostalo. Javljajte se kot naročniki na naslov: Založba »Nova knjiga«, Ljubljana, Idriska ulica 13.

Novi Jack London — skrivnostni pisatelj iz Mehike.

Spominjam se, da sem pred kakimi petimi leti zasledil v nekem berlinskem delavskem dnevniku kratko črtico, ki je imela menda naslov »Strajk v Mehiki« in opombo, da je to le odlomek iz romana »Trgalci bombaža«, ki ga je spisal pisatelj B. Traven. Potem dolgo nisem srečal tega imena. Leta 1931 pa je v neki berlinski založbi izšel roman »Mrtvaška ladja«, ki ga je spisal B. Traven. Obenem je bilo napovedano, da izide v kratkem še več romanov istega avtorja. Videl sem, da je avtor Nemeč in da živi v Mehiki. Njegov populnoma slovenski priimek mi je govoril, da je to pač psevdonim, psevdonim nemškega pisatelja, ki živi v Mehiki najbrže že precej let, ker v svojih romanih podrobno slika predvsem mehiško življenje. Prvi roman »Mrtvaška ladja« je doživel silen uspeh. V nji avtor riše početje paroplovne družbe, ki hoče izbiti milijone celo iz ropalega broda. Ladje, ki ni več za nobeno rabo, družba ne mara prodati ali staviti iz prometa, marveč sklne poslati ladjo s podkupljenim kapitanom na morje, kjer naj kapitan zapelje ladjo v kake skalne čeri, da se razbije in potopi. Tako dobi družba visoko zavarovalnino, kapitan odkupnino, gornje moštvo se reši, kurjači in drugi mornarji pa potonejo z ladjo vred. Nekaj življenj gor ali dol — da je zagotovljena zavarovalnina. Življenje na tej mrtvaški ladji in njen konec, početje kapitalističnih družb — to je vsebina tega prvega Travnovega romana. Takoj je bilo jasno, da je svetovna socialna literatura dobila v Travnunovega sodravca, ki razgalja današnje zločinsko družbo.

A kdo je ta Traven? Zaenkrat je to še uganka, tako skrivnostna uganka, da jo založbe lahko prav dobro izkoriščajo za reklamo. Nihče namreč ne ve njegovega pravega imena, nihče ne ve, kdo je to, nihče ne ve, kje prav za prav živi, noben list še ni objavil njegove slike, ker je nimajo. Nemška založba prejema od Travnovega romanov in korespondirajo s njim preko nekega poštnega predala v Mehiki.

In teh rokopisov je prišlo lani toliko, da je izšlo doslej pet knjig (morda celo katera več) in da jih v kratkem izide še nekaj. V dveh letih (od 1931 do 1933) izda torej Traven okrog deset romanov!

Romane prevajajo pridno tudi v tuje jezike. Srbi so dobili po zaslugi založbe Nolit že tri njegove romane, v slovenščini izhajajo prvi roman v mesečniku »Svoboda« letos. Ljudje jih bero kot prave »indijanarice«, po knjižnicah se pulijo zanje, založbe jih izdajajo v tisoč in tisoč izvodih.

Po romanu »Mrtvaška ladja« so izšli precej drug za drugim še tile romani: Trgalci bombaža, Bela roža, Zaklad Sierre Madre, Der Karren — novi romani se obe-tajo v kratkem.

V romanu »Trgalci bombaža« slika življenje v Mehiki, deželi hudega izkoriščanja proletariata. Slika nam težko življenje trgalev bombaža. V romanu »Bela roža« nam slika boj petrolejske družbe z lastnikom farme (»haciende«), ki ima lepo ime »La Rosa Blanca«. Petrolejska družba hoče kupiti to farmo od lastnika Hacinta Yanyeza, poglavarja indijanske nasebine na tej farmi. Hacinto ne mara prodati farme, pa čeprav obljublja družba, da bo vse njegove rojake zaposlila kot mezdne delavce s plačo v denarju. Toda Hacinto se upira, zaljubljen je v svojo zemljo in zanj je večna samo zemlja in koruza. Toda družba sirovo pregazi to haciendo in navrta petrolejske vrelece. Za temi dogodki se odigrava ena teh tipičnih mehikanskih revolucij z meščansko vojno, iz katere petrolejska družba spet izvleče svoj profit.

V romanu »Zaklad Sierre Madre« pa nas seznanja s kopalci zlata v gorovju Sierre Madre, ki z vseh strani napadajo zlato skrivajočo krajino, pripravljeno, da tvegajo vse (ker prav za prav nič nimajo) v upanju, da bodo z najdenim zlatom rešili vprašanje svoje eksistence. Tu gre za borbo drug proti drugemu, vsak zase. Te borbe za zlato so nam že znane iz raznih pustolovnih romanov in ameriških filmov: borba za življenje, napadi banditov na vlak, napadi tovarišev na tovariše, in vsa podobna šara. Toda Traven oriše to brez sentimentalnosti, brez preračunanosti na cenen efekt. Traven je pisatelj »pustolovščin«, toda v vsakem svojem delu nam kaže z večjo roko okoličo in položaj, v katerem živijo junaki njegovih romanov; skozi

svoje romane nam riše politične dogodke v Mehiki, pokaže nam njegove družbene odnose, kulturne razmere in gospodarske boje. To je tisto, kar odlikuje Travnina in ga dviga nad vso pustolovsko literaturo in pogosto tudi nad Londona. Njegov široki razgled, ki ne vidi le dogodkov, marveč tudi vzroke, je tisto, kar daje posebno visoko ceno njegovim delom. Zato njegove osebe niso nikoli risane s slehim sovraštvom ali slepo ljubeznijo; v vseh osehah kaže, kako so le orodje v rokah sistema, kako vsak odločilni korak v vseh raznovrstnih sporih in borbah vodi družba, sistem.

In v tem je Traven pokazal, da je socialist, da je borec za tisti razred, ki prihaja, in čigar trpljenje nam riše v svojih knjigah. Traven je postal iznenada važen član svetovne čete socialno-progresivnih pisateljev!

V slovenskem jeziku izhajajo zdaj prvi prevod Travnovega dela, prevod romana »Zaklad Sierre Madre« v delavskem kulturnem mesečniku »Svoboda«. Beograjska založba Nolit pa je izdala že tri njegove romane v prevodu Jovana Popovića: Mrtvaški brod, Bela roža in Blago Sierre Madre. Vse tri knjige so izšle v lepih opremah. Ob tej priložnosti — ko se seznanjamo s prevodi Travnovih romanov — se mi je zdelo potrebno napisati nekaj besed o tem skrivnostnem neznanecu B. Travnun. In o njegovem važnem delu.

—GIČ.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Razno.

Zločinski nemški fašizem. — V Grossberenu pri Berlinu so nemški nacionalni socialisti priredili zvečer demonstracijo. Oddelek uniformiranih fašistov je od demonstracije odšel pred stanovanje zidarja Schlombacha ter vdrl v njegovo stanovanje. Schlombach je bil prej agilen član socialističnih republikanskih čet. — Schlombach in žena sta zabarikadirala sicer vrata z omarami in drugo opremo, toda fašisti so te barikade razbili z ročnimi granatami. Schlombach je bil tudi ranjen na nogi. Končno sta morala oba zbežati skozi okno iz prvega nadstropja ter je Schlombach bežal v sami srajci do očetaovega doma, do kamor so ga fašisti pregnali in preteпали, žena v srajci in ogrnjena z lahkim plaščem pa je šele pozval policijo. Fašisti so nato zažgali Schlombachovo stanovanje ter je cela hiša pogorela. V hiši je stanovalo 13 rodbin nezaposlenih delavcev, ki so zaradi tega zločina izgubili še ono malo, kar so imeli. Varnostni organi zločincev niso našli, ker so prej pobegnili in hiša je popolnoma pogorela z vsem, kar je bilo v njej, ker je prišla pomoč že prepozno. Berlinsko soc. dem. delavstvo je uvedlo podporno akcijo za te žrtve fašističnega divjstva.

Južnonemške dežele, predvsem Bavarska, se resno bavijo z mislijo, da v slučaju, če bi jim hotel Hitler postaviti komisarja, proglase samostojno monarhijo Witelbachov.

Vsi letni naročniki „Radlowell“ dobe **zastonj** 14 karatno originalno američansko

zlato nalivno pero all pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radlowell“. Naroča se Administration der „Radlowell“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in imalepo urejene poučne tehnične članke.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.

vlože obrestujemo po 5 1/2%

proti trimesečni odpovedi.

